

Sadece Kod ve Kablo Değil, Bir Vicdan Meselesi: EEMKON 2026'dan Geleceğe Kalanlar

Tayfun İşbilen
EEMKON 2026 Düzenleme Kurulu Başkanı
tayfunisbilen@gmail.com

“Teknolojinin baş döndürücü hızı karşısında Teoman Öztürk'ten bugüne uzanan çizgiyi, mühendislik etiğini ve “kimin için üretim” sorusunu yeniden düşünmek.”

Ocak ayının o buz gibi İstanbul sabahında, Harbiye'deki İstanbul Kongre Merkezi'nin kapısından içeri giren yüzlerce genç mühendis adayını izlerken aklıma istemsizce bir sahne geldi. Çok değil, birkaç yıl önce Avrupa'nın göbeğinde yaşanan o büyük enerji krizini hatırlarsınız. Bir siber saldırı şüphesiyle şebekeler çökmüş, metro hatları durmuş, en kötüsü de hastanelerin yoğun bakım üniteleri jeneratör yakıtlarının insafına kalmıştı.

O kaos anında, dünyayı kurtaranlar süper kahramanlar değildi. O anı yönetenler; bir SCADA sisteminin başındaki operatör, trafo merkezine koşan bakım mühendisi ve sistemin siber güvenlik açığını gidermeye çalışan yazılımcıydı. İşte o gün bir kez daha anladık ki; mühendislik sadece denklemleri çözmek değil, o denklemin sonucunda ortaya çıkan yükün toplumun sırtına nasıl bineceğini hesaplamaktır.

14–15 Ocak 2026 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz EEMKON 2026 (Elektrik Elektronik Mühendisliği Kongresi), tam da bu hesaplaşmanın, bu büyük yüzleşmenin arenasıydı. EMO İstanbul Şubesi ve Hannover Fairs Turkey iş birliğiyle düzenlenen,

“Gelecek Yenilikle Başlar!” mottosuyla yola çıkan bu dev buluşma, bizlere teknolojinin sadece silikon vadilerinde değil, bu topraklarda, halkın içinde ve kamu yararı gözetilerek nasıl şekilleneceğini gösterdi.

Vitrinin Arkasındaki Gerçek: Bir Hak Olarak Teknoloji

Öncelikle etkinliğin kimliğine, belki de en politik tarafına bir parantez açmak gerek. EEMKON, kapılarını herkese ücretsiz açarak, bilginin parayla satılan ticari bir meta değil, erişilmesi gereken kamusal bir hak olduğunu daha ilk adımda ilan etti. İçeride endüstride dijitalleşme, yapay zekâ, yenilenebilir enerji ve siber güvenlik gibi ısıltılı başlıklar elbette vardı. Ancak salonlarda konuşulanlar, parlak fuar broşürlerinin vadettiklerinin çok ötesindeydi.

Burada, “akıllı şebeke” dendiğinde sadece elektrik sayacının dijitalleşmesi değil; o sayacın topladığı verinin kime ait olduğu tartışıldı. “Yapay zekâ” dendiğinde sadece verimlilik artışı değil; algoritmaların işçi güvenliğini nasıl etkileyeceği masaya yatırıldı.

Kritik Altyapı = Kamusal Sorumluluk

Kongrenin belki de en can alıcı, en “bizden” oturumları, enerji ve veri güvenliğinin konuşulduğu anlardı. Yıllardır dilim döndüğünce anlatmaya çalıştığım kamucu mühendislik ilkesinin, kongrenin omurgasını oluşturması çok doğrudur. Çünkü mühendislik etiği üzerine kafa yoran bizler için şu denklem çok nettir: Enerji, iletişim ve sağlık altyapıları piyasa koşullarına, “kâr/zarar” tablolarına terk edilemeyecek kadar kritiktir.

Bir oturumda, EMO’nun siber güvenlik raporlarına atıfla yapılan şu tespit tüyler ürperticiydi ama bir o kadar da doğrudur: Enerji sektöründe güvenlik, bir bankanın güvenliğinden farklıdır. Bankacılıkta “gizlilik” (confidentiality) esastır; ancak enerjide esas olan “erişilebilirlik”tir (availability). Bir banka saldırı anında sistemlerini kapatabilir, en fazla para transferi durur. Ama elektrik şebekesi duramaz; durursa hayat durur. İşte bu yüzden, kritik altyapıların planlanması ve işletilmesi, maliyet düşürme odaklı özel şirketlerin inisiyatifine bırakılamaz. Burada devletin ve meslek odalarının denetimindeki bilimsel akıl devreye girmeli, “güvenli altyapı” bir lütuf değil, yurttaşlık hakkı olarak sunulmalıdır.

Yenilenebilir enerji tartışmalarında da benzer bir tavır hâkimdi. Güneş ve rüzgâr, bu coğrafyanın bize sunduğu ücretsiz hazinelerdir. Ancak

bu kaynakların teknolojiye dönüşümü sırasında ortaya çıkan maliyetlerin halka nasıl yansıtıldığı, santrallerin kurulduğu yerel halkın yaşam alanlarının korunup korunmadığı, mühendisliğin politik tarafıdır. EEMKON 2026, içi boşaltılmış bir sürdürülebilirlik kavramı yerine; doğayla uyumlu, planlı ve toplum yararını gözetken gerçekçi bir enerji yönetimi çağrısı yaptı.

Teoman Öztürk’ten Bugüne: Odaların Tarihsel Rolü

Bu kongre bir kez daha gösterdi ki; TMMOB ve bağlı odalar (EMO gibi), sadece üyelerinin özlük haklarını savunan dar bir çıkar grubu değil. TMMOB’nin efsanevi başkanı Teoman Öztürk’ün 1970’lerde söylediği, “Yüreğimizdeki insan sevgisini ve yurtseverliği, baskı ve zulüm yöntemlerinin söküp atamayacağı bir bilince dönüştürdük” sözü, 2026’nın dünyasında hala yankılanıyor.

Neden mi? Çünkü piyasa, doğası gereği kâr odaklıdır. Bir inşaatın demirinden çalınmasını, bir fabrikanın filtersiz çalışmasını veya bir yazılımın kullanıcı verilerini izinsiz satmasını engelleyecek olan fren mekanizması, mesleki etik ve bu etiği denetleyen bağımsız odalardır. Kongrede sıkça vurgulanan “kamu adına denetim”, bürokratik bir engel değil, olası felaketlere karşı toplumun sigortasıdır.

Bugün, meslek odalarının yetkilerinin budanmaya çalışıldığı, denetimin özelleştirilerek ticarileştirildiği bir dönemde; EEMKON gibi platformlar “kral çıplak” diyebilen yegâne alanlardır. Genç mühendislerin odalarına sahip çıkması, aslında kendi geleceklerine ve halkın can güvenliğine sahip çıkması demektir.

Birlik ve Ortak Akıl: Dönüşümün Bedeli

Dijital dönüşüm ve yapay zekâ devrimi, kaçınılmaz bir gerçek. Ancak bu dönüşümün faturasını kim ödeyecek? EEMKON 2026’da akademi, sanayi ve kamu temsilcilerinin bir araya gelmesi, birlik ve beraberlik mesajı açısından kritikti. Ancak asıl birlik, salondaki ortak akıl arayışındaydı.

Teknolojik işsizlik riski, veri sömürgeciliği ve dijital uçurum gibi konular, sadece sosyologların değil, o algoritmaları yazan biz mühendislerin de sorunudur. Mühendislik, fildişi kulelerinden inip sahadaki gerçeklikle, işçi sınıfıyla ve halkla dayanışma içinde olduğunda anlam kazanır. Kongredeki hava, teknokratik bir elitizmden uzak, sorunları toplumla birlikte çözmeye odaklı bir eşit erişim talebiydi.

Genç Mühendislere 7 Altın Öneri

Salonda not defterlerine harıl harıl bir şeyler yazan, stantlar arasında heyecanla dolaşan o pırıl pırıl genç meslektaşlarıma, EEMKON 2026 izlenimlerimden süzülen, teknik olmayan ama mesleki hayatlarını kurtaracak 7 önerim var:

“Kimin İçin?” Sorusunu Sorun: Bir projeye başlarken sadece “Bu devre nasıl çalışır?” demeyin. “Bu proje kime hizmet ediyor? Kamu yararına mı, yoksa sadece bir grubun rantına mı?” diye sorun. Sizin etik pusulanız bu sorudur.

Mühendislik Etiğini Okuyun: Kulağa sıkıcı gelebilir ama TMMOB ve uluslararası (FEANI/Engineers Europe) etik kodlarını okuyun. Bir gün işverenin sizden etik dışı bir imza istediğinde, sizi koruyacak olan o “sıkıcı” maddelerdir.

Networking Değil, Dayanışma Ağı Kurun: Kartvizit toplamak (veya LinkedIn’den eklemek) yetmez. Dertlerinizin ortak olduğu, mesleki zorluklarda sırtınızı dayayabileceğiniz meslektaşlar edinin. Kongreler bunun için en iyi yerdir.

Disiplinler Arası Düşünün: EEMKON’da gördük ki; siber güvenlik hukukla, akıllı şebekeler sosyolojiyle iç içe. Sadece teknikle sınırlı kalmayın, sosyal bilimlerden beslenin.

Örgütlü Olun: EMO ve EMO-Genç gibi yapılar, bireysel olarak karşı koyamayacağınız baskılara karşı kolektif bir kalkan sağlar. Odanızın komisyonlarında görev alın; bu size okulda öğretilmeyen “hayat bilgisini” kazandırır.

Sorgulayıcı Olun: Kongrelerde konuşmacılara “neden” diye sormaktan çekinmeyin. En iyi mühendis, ezberleyen değil, sistemi (hem teknik hem sosyal) sorgulayandır.

Bilgiyi Saklamayın, Paylaşın: Sadece dinleyici olmayın. Öğrendiklerinizi, eleştirilerinizi yazın, paylaşın. Bilgi paylaştıkça kamusallaşır ve güçlenir.

Geleceği Biz Şekillendireceğiz

EEMKON 2026 bitti ama asıl iş şimdi başlıyor. Işıklar söndüğünde, o devasa salonlar boşaldığında geriye kalan; kurduğumuz hayaller ve verdiğimiz sözlerdir. Mühendislik; köprüler, devreler veya kodlar inşa etmenin ötesinde, toplumun geleceğini inşa etmektir.

Bizler, bilimi ve tekniği sermayenin tahakkümüne değil; halkın, doğanın ve barışın hizmetine sunduğumuz sürece “mühendis” unvanını hak ederiz. Bu yolda mesleki dayanışmamızdan, bilimsel aklımızdan ve tarihimizden aldığımız güçten başka dayanağımız yok. Evet, “Gelecek yenilikle başlar” ama o gelecek, ancak vicdanlı mühendislerin ellerinde aydınlık olacaktır.